

Говор члана Сталне делегације Парламентарне скупштине БиХ у Парламентарној скупштини ОЕБС-а, Мирзе Кушљугића на Економској конференцији ПС ОЕБС-а „Јачање економске сарадње и стабилности у региону ОЕБС-а”, у оквиру сесије „Енергетска безбједност и ефикасност: регионални изазови и перспективе“.

Батумиј (Грузија) 13. мај 2012.

„„Госп. предсједавајући, поштоване колеге,

Међузависност између економског развоја и добре управе, између сигурности и сигурности снабдијевања енергијом је детаљно студирана и добро документована. У мом доприносу овој конференцији желио бих да елаборирам много мање проучавану област међузависности између „зелене трансформације“ енергетског сектора и прилике за пост-кризни економски опоравак земаља у развоју, као што је моја земља – Босна и Херцеговина (БиХ). Прецизније, моја дискусија се односи на прилике за структурну економску трансформацију коју омогућава транзиција према ниско-карбонском (енг. low carbon) енергетском сектору, реализована политикама енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије.

Моја полазна позиција је да за земље у развоју „зелена транзиција“ према low carbon енергетском сектору и low carbon економији, уколико се имплементира исправно, представља нову развојну прилику за превазилажење тренутне економске кризе. Ову радикалну трансформацију од традиционалног према low carbon енергетском сектору назваћу Нови Зелени Уговор (енг. Green New Deal - GND). GND се треба планирати настојећи да се реализују вишеструки циљеви који се односе на заштиту околине, сигурност снабдијевање енергијом, економски развој и креирање нових радних мјеста.

Изазов је како дефинисати GND политике не само са задатком да се реализију околишки (нпр. ЕУ 20+20+20) и сигурносни (нпр. на основу Енергетске Повеље) циљеви него да се потакне економски развој и посебно креирање нових радних мјеста (нпр. базирано на ЕУ Стратегији за одрживи, паметни и инклузивни раст). GND стратегије за земље у развоју се разликују од сличних стратегија развијених земаља. Основна разлика је заснована на посједовању технолошких знања, а тиме и на развоју повезаних индустрија.

Процес „озелењавања“ енергетског сектора БиХ је повезан са сличним

процесима у сусједним земљама (нпр. Хрватској, Србији и Црној Гори) као и са земљама региона Западног Балкана (ЗБ) и Југоисточне Европе (ЈИЕ). Према томе, за мале економије, GND у суштини може бити регионални процес економског опоравка. Међузависност енергетских сектора земаља ЗБ и ЈИЕ је много значајнија у оквиру парадигме обновљиве енергије него у оквиру конвенционалне енергетске парадигме (базиране на кориштењу угљикохидрата: нафте, природног гаса и угља). Исто вриједи и за енергетске коридоре, нарочито за будуће правце снабдијевања гасом кроз регион.

Имплементација реформи у енергетском сектору у ЈИЕ се координира на основу Споразума о Енергетској Заједници (СЕЗ). Основни циљ СЕЗ је подршка трансформацији националних енергетских сектора путем креирања јединственог, регионалног тржишта за мрежне енергенте.

Ја немам детаљан план како имплементирати GND у БиХ. Овдје ћу само описати основне елементе таквог плана.

- Да би GND допринио економском опоравку он мора реализовати циљеве економског развоја и креирања радних мјеста.
- Циљеви економског опоравка за БиХ могу бити нпр.: 1. кориштење постојећих и будућих хидроенергетских потенцијала за балансирање регионалног електроенергетског система или 2. значајно кориштење биомасе за производњу електричне енергије. Реализација ових циљева ће захтијевати трансфер знања из развијених земаља.
- Циљ креирање радних мјеста се може реализовати нпр.: 1. креирањем радних мјеста за ниже-квалификоване раднике (нпр. у логистици биомасе или у грађевинским радовима примјене мјера енергетске ефикасности) као и 2. креирањем радних мјеста за високо-квалификоване раднике (нпр. у производњи и одржавању технологија ОИЕ). Достижање овог циља ће захтијевати трансфер технологија из развијених земаља.
- GND ће бити одржив уколико ће за његову реализацију јавном и приватном сектору бити доступна повољна финансијска средства. Пошто су капацитети буџета земаља у развоју ограничени финансијска подршка треба да се обезбиједи: 1. кориштењем међународног механизма сличног CDM, 2. од стране међународних финансијских институција и 3. путем билатералних програма са развијеним земљама.
- Учешће истраживачко-развојних институција из земаља у развоју у

мултилатералним програмима ЕУ, као што су FP7 и Хоризонт 2020, је од суштинске важности. У том смислу би било пожељно успостављање одговарајућег посебног програма.

- Пошто GND захтијева учешће шире популације активна улога парламената је кључна, нарочито у регионалној сарадњи.

Могуће улога ОСЦЕ би се огледала у:

- Иницирању процеса сарадње са циљем да будући коридори природног гаса кроз регион не резултирају злоупотребом тржишне снаге снабдијевача или монопола транзитних земаља.

- Развоју оквира сарадње између развијених и земаља у развоју за планирање и имплементацију GND у земљама у развоју.

- Покретању кампање лобирања са циљем дефинисања модела финансирања GND у земљама у развоју.

Први корак у правцу реализације поменутих улога би могао бити формирање ад-хоц радне групе са задатком да развије приједлоге модалитета евентуалног ангажмана ОСЦЕ.

Госп. предсједавајући, драге колегинице и колеге,

Хвала на пажњи!“ (крај)